

מסמך רקע בנושא:

הגבלות על פרסום שירותי מין

סקירה משווה

מוגש לחה"כ זהבה גלאון

כתיבה: רונייה בריטברד

אישור: ד"ר שירלי אברמי, ראש מחלקת מחקר

שרון סופר, ראש תחום חברה

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

י"ח בכסליו תשס"ה

1 בדצמבר 2004

מבוא

מסמך זה נכתב לבקשת יו"ר ועדת החקירה הפרלמנטרית לעניין הסחר בנשים, חה"כ זהבה גלאון, ונבחנת בו סוגיית פרסום שירותי מין בעיתונות ובאינטרנט.

במסמך נסקרים אמצעי הגבלה שונים שקבע המחוקק במדינות שונות על פרסום שירותי מין: הגבלות על הפרסום בעיתונות (בניו-זילנד ובמדינת Queensland באוסטרליה); הגבלות על הפרסום בדיוור ישיר דרך הדואר האלקטרוני (בארה"ב) והגבלות על הפרסום באינטרנט (במדינת Queensland באוסטרליה). ייחודית לחוק באנגליה היא קביעת מגבלות על הפרסום בתאי טלפון (ראו הרחבה במסמך).

בבדיקה נמצאו סוגי ההגבלות האלה על פרסום שירותי מין:

1. איסור כל פרסום של שירותי מין (בניו-זילנד);
2. התרת פרסום שירותי מין במגבלות רבות ונוקשות המאפשרות לעתים רק את ציון שם הגוף המפרסם ודרכי ההתקשרות עמו (במדינת Queensland באוסטרליה);
3. התרת פרסום שירותי מין בתנאי שייכללו בפרסומת סימני זיהוי בולטים והמקבל יוכל לסרב לקבל פרסומות מסוגה (בארה"ב).

יצוין כי בחוקי המדינות שבהן הזנות אינה חוקית, דוגמת שבדיה, שבה אסורה רכישת שירותי מין איסור גורף, לא נמצאה כל הידרשות לשאלת פרסום שירותי מין, שכן מכירתם אסורה על-פי חוק.

עוד יצוין כי התעורר קושי מהותי בחיפוש אחר חקיקה בנושא פרסום שירותי מין במדינות המתירות פרסום כאמור בלא מגבלות, ואומנם יש להניח שבמדינות שאין בהן כל מגבלה על פרסום שירותי מין לא תהיה עובדה זו קבועה בחוק או בתקנה.

1. אוסטרליה¹

החוק בעניין פרסום שירותי מין שונה ממדינה למדינה באוסטרליה. יש מדינות שבהן הזנות אינה חוקית, כגון טסמניה (Tasmania)² ודרום אוסטרליה, שכל סוג של זנות אסור בהן ועל כן לא נמצאה בחוקיהן התייחסות לשאלת פרסום שירותי מין, ולעומתן יש באוסטרליה מדינות שהזנות בהן חוקית ובחוקיהן קבועות הגבלות על פרסום שירותי מין, כגון Queensland, שהמצב החוקי בה יפורט להלן.

1.1 Queensland

במדינה זו אין החוק אוסר באופן גורף פרסום שירותי מין בעיתונות ובאינטרנט, אולם מעיון בהגבלות הרבות ובכללים הנוקשים שנקבעו בחקיקה ובתקנות, המאפשרים לעתים רק את ציון שם הגוף המפרסם ודרכי התקשרות עמו, בלי כל מידע נוסף על שירותי המין הניתנים במסגרתו, אפשר להסיק כי המחוקק ביקש לצמצם בדרך זו את יכולת ההשפעה והשיווק של הפרסום. גם על הפרסום באינטרנט הטיל המחוקק מגבלות, וכך, אף שהאינטרנט יצר זירה חדשה לפרסום, המאפשרת נגישות וזמינות נרחבות, גם זירה זו אינה חופשית ממגבלות. להלן פירוט.

פרסום שירותי מין מותר, אך החוק³ מציב בדרכו הגבלות רבות. פרסומים אלה אסורים על-פי החוק:

1. פרסום ששירותי המין המוצעים מתוארים בו;
2. פרסום שעלול להשפיע על אדם לחפש עבודה כנותן שירותי מין (sex worker);
3. פרסום הקובע, במישרין או בעקיפין, שהעסק שהפרסום הוא מטעמו מספק שירותי עיסוי.

הרשות לרישוי הזנות (PLA: Prostitution Licensing Authority) אחראית ליישום החוק, ומתוקף זה היא עוסקת בכל הקשור לרישוי הזנות בכלל ולפרסום הזנות בפרט.

נוסף על האמור, ובהתאם למגבלות הקבועות בחוק, קבעה הרשות כללים מפורטים ומדויקים בדבר הצורה המותרת לפרסום שירותי מין. בכללים אלה מפורטות הגבלות על התוכן (תמונות, רישום וניסוח), על הגודל ועל הצבע של מודעה לפרסום שירותי מין. כללים אלו מיועדים להבטיח שהפרסומות יהיו בגדר מתן מידע בלבד, ולא יופיעו בהן פריטים פרובוקטיביים כגון תמונות גוף או תיאורים של שירותי המין הניתנים. **פרסום ייעשה אך ורק בהתאם לצורה המאושרת**, אלא אם כן התקבל אישור מיוחד מהרשות. הרשות מוסמכת לדרוש מהמבקש מידע נוסף, בהתאם למקום הפרסום. יצוין כי נוסח שאושר בצורת פרסום אחת לא בהכרח יאושר גם בצורת פרסום אחרת.

¹ אתר האינטרנט של הרשות לרישוי הזנות (Prostitution Licensing Authority) בממשלת Queensland, <http://www.pla.qld.gov.au>, תאריך הכניסה: 20 לאוקטובר 2004.

² Police Offences Act 1935. כיום מונחת על שולחן הקבינט הצעה להפוך את הזנות לחוקית.

חשוב לציין כי למרות האמור, הפרסום באינטרנט מצריך בכל מקרה אישור מוקדם מהרשות לרישוי הזנות.

הרשות לרישוי הזנות מבחינה בין קבוצות מפרסמים (עובד מין יחיד או בית-בושת) וקבעה לכל קבוצת מפרסמים כללים והגבלות ספציפיים. כמו כן נעשית בכללי הרשות הבחנה על-פי מקום הפרסום. להלן הכללים החלים על הפרסום בתקשורת הכתובה ובאינטרנט.⁴

הכללים החלים על פרסום שירותי מין בתקשורת הכתובה – עיתונים, מגזינים ופרסום לתיירים

• בפרסום בתקשורת הכתובה ייכללו אך ורק :

1. שם האדם או בית-הבושת, בתנאי שהשם אינו מתאר את השירות המוצע. בית-בושת רשאי לפרסם לוגו.

2. מלים וביטויים שהרשות אישרה ופרסמה;

3. כתובת, מספר טלפון או אמצעי התקשורת אחר;

4. רישום בעיפרון או תמונת ראש וכתפיים של מציע השירות, ואם המפרסם הוא בית-בושת – רישום או תמונה מאושרים בלבד. לא יינתן אישור לפרסום רישום ו/או תמונה שפוגעים בציבור.

• פרסום מטעם עובד מין יחיד לא יהיה גדול מ-7.2x5 ס"מ, ושטחו לא יהיה גדול מהשטח המתקבל ממידות אלה. פרסום מטעם בית-בושת לא יהיה רחב משני טורים ושטחו לא יהיה גדול מ-54 סמ"ר.

• הפרסום יכול להיות בצבע או בשחור-לבן.

הכללים החלים על פרסום שירותי מין באינטרנט

• כל פרסום באינטרנט יוגש תחילה לאישור הרשות לרישוי הזנות.

• הרשות לא תתיר פרסום מטעם בית-בושת במקרה שבאתר האינטרנט של אותו בית-בושת יש פרסומת לעסק או קישור לאתר שלא קיבל אישור מהרשות. כל שינוי באתר של בית-בושת מצריך אישור של הרשות.

³ Prostitution act 1999.

⁴ כללים נוספים חלים על פרסום בתקשורת הכתובה המיועדת למבוגרים בלבד, ב"דפי זהב" ועל כרטיסי ביקור. לגבי פרסום מטעם בית-בושת נקבעו גם כללים החלים על פרסום בעלוני, בסטיקרים ובאמצעים אחרים לקידום מכירות.

2. ניו-זילנד

על-פי החוק⁵ **אסור לפרסם שירותי מין ברדיו, בטלוויזיה, בקולנוע, בעיתונים או בכתבי-עת – למעט במדור מסווג.** איסור זה חל על כל מלל, ציור או תמונה שיש בהם כדי להודיע על זמינות שירותי מין או לקדם מכירות של שירותי מין בכלל או של שירות ספציפי.

פרסום בניגוד לקבוע בחוק הוא מעשה פלילי שהעונש בגינו הוא קנס. אם העבריין הוא תאגיד, הקנס עשוי להגיע עד 50,000 דולר. במקרה אחר הקנס עשוי להגיע עד 10,000 דולר.

3. ארה"ב

בתוספת הראשונה לחוקת ארה"ב נקבע כי אין לחוקק חוק המגביל את חופש הביטוי ו/או את חופש העיתונות. בית-המשפט העליון של ארה"ב קבע כי "גסויות" (*obscenity*) ופורנוגרפיה של ילדים אינן נכללות בחופש הביטוי והעיתונות. מכיוון שכך אפשר לאסור או להגביל גסויות, כי לא חלה עליהן הגנה חוקתית. אין דרך לאסור באופן מוחלט כל מה שאינו נכלל בהגדרה המשפטית של גסויות, כי האיסור יהיה מנוגד לחוקה, אך אפשר להסדיר את המקום, את הזמן ואת צורת ההפצה של חומר, בפרט כדי למנוע גישת ילדים אליו. יש כללים להטלת מגבלות על שידורי רדיו וטלוויזיה, ועד כה בתי-המשפט תמכו בהם.

הגדרת המונח "גסויות" בחוק היא צרה, ורוב הפורנוגרפיה אינה נכללת בה. על-פי הגדרות בית-המשפט העליון, חומר שחופש הביטוי אינו חל עליו ("גסויות") יהיה:

1. חומר שאדם ממוצע ומודרני יחשוב שהוא שטוף זימה;

2. חומר המתאר באופן ברור ופוגעני התנהגות מינית.

חומר שמתאים לקריטריונים אלה לא ייחשב בגדר גסויות אם יש בו ערך ממשי מבחינה אמנותית, פוליטית, ספרותית או מדעית.

⁵ Prostitution Reform Act 2003.

פרסום שירותי מין באמצעות המחשב

בהתאם לקבוע בחוקה, חוק פדרלי משנת 2003⁶ אוסר שליחת פרסומת שנכלל בה חומר בעל אופי מיני (sexually oriented material) בדואר האלקטרוני. אלה החריגים הקבועים בחוק:⁷

1. המקבל הסכים באופן אקטיבי, קודם לקבלת הדואר האלקטרוני, לקבל חומר כאמור;
 2. הכיתוב SEXUALLY-EXPLICIT⁸ מופיע בכותרת ה"נושא" של השדר או בולט לעין הקורא כדבר הראשון בתוכן של השדר;
 3. הדבר הראשון שבולט לעין בשדר הוא קישור לחומר שנכלל בו חומר מיני, ולא החומר המיני עצמו.
- נוסף על כלל מיוחד זה, הקבוע בחוק הפדרלי, חלים על פרסום שירותי מין הכללים שחלים על כל דואר "ספאם", ועל כן חובה לכלול בפרסום שירותי מין גם את אלה:

1. סימן זיהוי בולט וברור לכך שהשדר הוא פרסומת;
2. אפשרות לסרב לקבל פרסומות בדואר האלקטרוני מאותו שולח בעתיד;
3. כתובת דואר עדכנית של השולח.

נוסף על האמור, בחוק הפדרלי⁹ אסורה בין השאר איסור גורף שליחת גסויות (obscenity)¹⁰ באמצעות מכשיר טלקומוניקציה (telecommunications device) כאשר השולח יודע שטרם מלאו לנמען 18 שנים. כמו כן אסור לאדם לאפשר שימוש במחשב הפרטי שלו לצורך שליחת גסויות לקטינים.¹¹ אין בחוק הגדרה של "מכשיר טלקומוניקציה", אך נראה שהכוונה היא למחשב המשמש להתקשרות ולשליחת מסר למשתמש מסוים, ולא לשליחת מסרים הנגישים למשתמשים רבים.¹² יצוין כי סעיף זה אינו מיוחד לפרסומות, אך הוא ניתן להחלה בכל מקרה שבו תנאיו מתקיימים.

⁶ CAN-SPAM Act of 2003 Controlling the Assault of Non-Solicited Pornography and Marketing.

⁷ CES Report for Congress, Obscenity and Indecency: Constitutional Principles and Federal Statutes, Updated July 1 2004.

⁸ החוק הסמיך את ועדת הסחר הפדרלית, ה-Federal Trade Commission, לקבוע את צורת הכיתוב, וועדה זו קבעה את הנוסח הזה בכלל שנכנס לתוקף ב-19 במאי 2004.

⁹ 47 U.S.C.223 (a).

¹⁰ בחוק נכלל גם איסור שליחת דבר מגונה (indecent), אך בית-המשפט העליון של ארה"ב קבע שאיסור זה אינו חוקתי. לבסוף נחקק חוק Children's Internet Protection Act, הדורש מבתי-ספר ומספריות ציבוריות המקבלות מימון פדרלי לרכוש מחשבים וגישה לאינטרנט שיש בהם חסימה לדברי תועבה ולצילומי פורנוגרפיה של ילדים.

¹¹ שאר הסעיפים, העוסקים בשליחת מסרים לכל אדם, בלא התחשבות בגילו, קובעים עבירה רק במקרה שבו שליחת המסר נעשית בכוונה להציק, להטריד או לאיים על המקבל.

¹² CES Report for Congress, Obscenity and Indecency: Constitutional Principles and Federal Statutes, Updated July 1 2004.

• החוק¹³ קובע כי המקבל פרסומת שמציעה למכירה דברים שהוא מאמין כי הם מעוררים מבחינה ארוטית או פרובוקטיביים מבחינה מינית רשאי לבקש משירותי הדואר שיוציאו הוראה מפורשת לשולח כי יימנע משליחת דואר נוסף אליו.¹⁴ הוראה זו נכנסת לתוקף 30 יום לאחר קבלתה. בהוראת שירותי הדואר נכללת גם הדרישה למחוק מיידית את שם הנמען מכל רשימות התפוצה של השולח ונאסר על השולח להעביר בכל דרך את שמו של הנמען לאחרים. במקרה שבשירותי הדואר חושבים כי השולח פעל בניגוד להוראות האמורות, נשלחת אליו תלונה.¹⁵ אם לאחר תגובת השולח נקבע כי ההוראה הופרה, שמורה לשירותי הדואר הסמכות לבקש משר המשפטים להכין בקשה לבית-משפט (federal district court) שיורה בצו למלא את ההוראה. העונש בגין אי-מילוי הוראות הצו זהה לעונש בגין זילות בית-משפט. הנוסח של סעיף זה רחב ועשויות להיכלל בו פרסומות רבות.

• החוק¹⁶ מחייב אדם השולח בדואר פרסומת בעלת אופי מיני (sexually oriented) advertisement לצייין על המעטפה את שמו ואת כתובתו וכן סימן לזיהוי אופי החומר שנשלח, בהתאם לדרישות שירותי הדואר. אדם רשאי להודיע לשירותי הדואר כי הוא¹⁷ אינו מעוניין לקבל בדואר פרסומות בעלות אופי מיני; על שירותי הדואר לנהל רשימה מעודכנת של שמותיהם וכתובותיהם של מי שאינם מעוניינים לקבל בדואר פרסומות בעלות אופי מיני, והחוק אוסר לשלוח בדואר פרסומות כאלה למי שמופיע ברשימה זו. במונח "פרסומת בעלת אופי מיני" נכללת כל פרסומת המתארת, בעיקר בהקשר מיני, איברי מין, יחסי מין, מעשה סדיסטי או מזוכיסטי או נושא ארוטי אחר הקשור במישרין עם אלה. אם רק חלק קטן ולא משמעותי מהפרסומת הוא מיני לא תיחשב הפרסומת בעלת מסר ארוטי. אם בשירותי הדואר חושבים שאדם מסוים הפר סעיף זה בחוק, בסמכותם לפנות אל שר המשפטים בבקשה שיפעל נגדו בבית-משפט (federal district court).¹⁸

המפר את אחד הסעיפים הללו צפוי לעונש של חמש שנות מאסר – על עבירה ראשונה, או עשר שנות מאסר – על עבירה חוזרת.¹⁹

• סעיף נוסף,²⁰ כללי מאוד, אוסר להעביר בדואר כל דבר תועבה, גסות, תאוה או זימה. מי ששולח בדואר ביודעין חומר מסוג זה או לוקח חומר כזה מהדואר כדי להפיצו צפוי לעונש עד חמש שנות מאסר – בעבירה ראשונה, או עד עשר שנות מאסר – בעבירה חוזרת.

¹³ 39 U.S.C § 3008.

¹⁴ על-פי בקשת הנמען ייכללו בהוראת שירותי הדואר גם שמות ילדיו שגילם פחות מ-19 שנה ושמתגוררים עמו.

¹⁵ השולח צריך להגיב על התלונה בתוך 15 יום, וזכותו לבקש שימוע.

¹⁶ 39 U.S.C. § 3010.

¹⁷ אדם רשאי לבקש בשמו או בשם ילדיו, כאמור בהערה 14 לעיל.

¹⁸ 39 U.S.C. § 3011.

¹⁹ 18 U.S.C. § 1737.

4. אנגליה

בחוק קבוע איסור פרסום שירותי מין בתאי טלפון ציבוריים. אדם המציב פרסומת לזנות בתא טלפון ציבורי או בסביבתו הקרובה, בכוונה שהפרסום יעורר תשומת לב, צפוי לעונש מאסר עד שישה חודשים ו/או קנס.²¹

²⁰ 18 U.S.C § 1461.

²¹ Criminal Justice and Police Act 2001.

מקורות

אתרי אינטרנט

הרשות לרישוי הזנות (Prostitution Licensing Authority) בממשלת Queensland באוסטרליה, <http://www.pla.qld.gov.au>, תאריך הכניסה: 20 באוקטובר 2004.

חקיקה

חוקת ארה"ב

Prostitution Reform Act 2003

Criminal Justice and Police Act 2001

18 U.S.C. §§ 1461-1462, 1737

39 U.S.C §§ 3008,3010-3011

47 U.S.C §.223 (a)

מכתבים

אמלן רלף, מרכז אמריקה ירושלים, שגרירות ארה"ב בישראל, 2 ו-14 בנובמבר 2004.

פרסומים

CES Report for Congress, Obscenity and Indecency: Constitutional Principles and Federal Statutes, Updated July 1 2004